

Nodarbības tēma: Neuzķeries uz blēdībām internetā.

Vecumposms: Sākumskolas skolēni 1.- 4. klase

Nodarbības ilgums: 40 minūtes.

Nepieciešamie resursi: Prezентācija, izdrukāts **"krāpnieka" un "draugu" attēls** sienai, **fotogrāfija ar groza ēku** (lejupielādēt), **piemēru/situāciju lapinās**, internets.

Nodarbības gaita:

- 1. slaidis - 10. februārī 180 valstīs visā pasaulē tiek atzīmēta Drošāka interneta diena, lai mācītu bērniem, kā būt gudriem un drošiem interneta lietotājiem. Arī Latvijā atzīmējam Drošāku interneta dienu, turklāt ne tikai 10. februārī, bet visu februāra mēnesi. Šodien jums būs nodarbība kā neuzķerties uz blēdībām internetā.**
- 2. slaidis - Ne viss ko redzam un lasām internetā ir īsts. Kopā pārbaudīsim vai varam atšķirt - vai tā ir patiesa/īsta informācija, ko varam redzēt internetā vai tomēr - nē. Sākam?**
- 3. - 6. slaidis - Uzdevums - "Vai tas ir īsts?"** Skolēni balso ar paceltiem īkšķiem - 👍 - izklausās īsti, 🙋 - izklausās aizdomīgi.
 - Atverot internetā spēļu vietni, piemēram, Roblox parādās šāds logs - "Tu laimēji jaunu telefonu - spied šeit!"
 - Meklējot informāciju interneta tu ieraugi šādu ziņu virsrakstu - "Neticami! Šis suns runā!"
 - Tu saņem ziņu no klasesbiedra - "Steidzami atsūti! Skolas direktors meklē tavu E-klases paroli."
 - Tu skaties YouTube video, kurā rāda šos divus attēlus un saka, ka abi ir īsti. Vai tā ir? Kurš varētu būt īsts, bet kurš viltots? 1. attēls - viltots, 2. attēls - īsts.
- 7. slaidis - Pārbaudīsim vai tiešām groza ēkas attēls ir īsts. Mēs varam pārbaudīt un meklēt informāciju internetā arī ar fotogrāfijām. Nodarbības vadītājs praktiski parāda, kā tas notiek. Atveram internetu, Google meklētāju, izvēlamies fotokameras ikonu un pievienojam **fotogrāfiju ar groza ēku**. Kopīgi noskaidrojam, ka šī ir tiešām īsta ēka - Longaberger grozu ēka Nūarkā, Ohaio štatā Amerikā.**
- 8. slaidis - Atceries! Internetā bieži sastopamas - paskaidro, ka internetā bieži sastopamas viltus ziņas, klikšķu ēsmas, viltoti attēli, cilvēki, kas izliekas par kādu citu un krāpšana. Nevar ticēt VISAM, ko mēs redzam, dzirdam un lasām internetā.**
- 9. slaidis - Noskaidrosim, kas ir viltus identitātē, pikšķerēšana un telefonkrāpniecība, klikšķu ēsma un maldinošas ziņas.**
- 10. - 11. slaidis - Viltus identitāte - Kad kāds izliekas par citu cilvēku, tad tiek izmantota viltus identitāte - piemēram, izmanto svešu vārdu, foto vai stāstu, lai aicinātu cilvēku draudzēties, sniegt privātu informāciju, ko vēlāk var ļaunprātīgi izmantot. 11. slaidā pārrunā redzamo piemēru. Internetā cilvēks var izlikties par kādu citu.**
- 12. - 14. slaidis - Pikšķerēšana un telefonkrāpniecība - Pikšķerēšana ir mēģinājums izkrāpt privātu informāciju tiešsaistē - lietotājevārdu, paroles, kredītkartes datus. Pikšķerēšanai izmanto gan **e-pastu**, sociālos medijus, īsziņas, gan reklāmas vai viltotas tīmekļa vietnes. Telefonkrāpniecība notiek, izmantojot zvanus un īsziņas, mudinot sniegt privātu informāciju, piemēram, īsziņa ar saiti, kuru krāpnieki mudina noklikšķināt. Parāda piemērus 13. un 14. slaidā, pārrunā tos. Nekad neievadi paroles spiežot uz saitēm un vienmēr pārbaudi, vai tev raksta īstais cilvēks!**

15. - 17. slaidi - Klikšķu ēsmas - *Saturs, kas radīts, lai piesaistītu uzmanību, mudinot atvērt saiti, kas ved uz kādu vietni. Klikšķu ēsmas izmanto uzmanības piesaistošus virsrakstus vai fotogrāfijas. Bieži virsraksts vai fotogrāfija ar tālāk publicēto tekstu pat nesakrīt. Tu klikšķini, lai portāla īpašniekam nestu peļņu. Parāda virsrakstu piemērus 16. un 17. slaidā. Viens zēns redzēja šo virsrakstu un uzklikšķināja, bet rakstā bija tikai garlaicīgs stāsts, kam ar virsrakstu nebija gandrīz nekāda sakara. Virsraksti var būt domāti tikai klikšķu iegūšanai. **Kāpēc ir svarīgi atpazīt klikšķu virsrakstus?** Skolēni izsaka savas domas. Secinājums:*

- *Lai mēs būtu droši, ka protam izvērtēt informāciju.*
- *Lai nekļūtu par izjokošanas, krāpšanas vai neuzticamas informācijas upuriem.*
- *Lai lieki netērētu laiku, lasot pilnīgi izdomātas, melīgas, muļķīgas lietas.*

18. - 19. slaidi - Maldinošas ziņas - *Ziņas dažādos sociālajos medijos, TV, avīzēs, kas satur melus vai maldinošu informāciju. Piemērs 19. slaidā - Meitene redzēja ziņu video, kurā apgalvoja, ka ja ieliksi telefonu saldētavā, tas darbosies ātrāk. Viņa to nosūtīja saviem draugiem. Daži bērni pamēģināja - telefons sabojājās. Secinājums: Ne viss, ko rāda internetā, ir patiesība.*

20. slaidi - *Kāpēc ir/nav svarīgi fotogrāfijas, ziņas skatīties uzmanīgi?* Uzdodam skolēniem jautājumu, uzklusām viņu atbildes. Bērni meklē 9 atšķirības un parāda tās.

21. slaidi - šis slaidi uz ekrāna, kamēr klasē tiek veikta aktivitāte: **“Krāpnieks vai draugs?”** - *Noskaidrosim, kuri no piemēriem/situācijām ir uzticamas, kuras - aizdomīgas.* Visi bērni pieceļas kājās, lai var brīvi pārvietoties klasē. Klases viena puse tiek nodēvēta par **“krāpnieku”** - **aizdomīgi**, bet otra - par **“draugiem”** - **uzticami** (pie sienas var pielikt **“krāpnieka un “draugu” attēlus**). Aktivitātes vadītājs piedāvā kādam no bērniem izvilkt vienu **lapiņu ar piemēru**, bērns skaļi nolasa, kas tur rakstīts. Aktivitātes vadītājs aicina visus bērnus nostāties vienā vai otrā klases pusē atbilstoši izlasītajam piemēram, ja bērns nevar izlemt, tad nostājas klases vidū. Īsi pārrunā, kāpēc tāda izvēle. Turpina aktivitāti - cits bērns izvēlas nākamo **piemēra lapiņu**. Aktivitātes laikā pārbauda vismaz 5 - 7 piemērus/situācijas, bet ja bērni ir ieinteresēti un pietiek laiks, tad var izvēlēties vēl kādu no lapiņām.

22. slaidi - MANS DROŠĀ INTERNETA SOLĪJUMS - Katrs bērns pasaka vienu teikumu paturpinot šo: **“Es internetā būšu uzmanīgs, jo...”** un mēģina neatkārtot cita atbildi. Nobeigumā vēl atgādina:

- *Ja šaubies, tad vienmēr pārbaudi 2x!*
- *Nesteidzies! Izlasi kārtīgi! Nespied saites steigā!*
- *Nedaries ar viltus ziņām!*
- *Prasi palīdzību pieaugušajiem!*

23. slaidi - *Paldies, ka piedalījies!*